Ч. 263 (14.160). Львів, четвер 3. жовтня 1935. Poczotwa opłata opłacona ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Редакція і адміністрація: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 504.060, 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

Передплата в краю: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-36. В справі оголошень звертатися до Адміністрації. Ціна одного примірника 20 сот.

Уконституування Української Парляментарної Репрезентації.

У середу 2. жовтня ц. р. відбулося засідання новообраної Української Парляментарної Репрезентації, в якому взяли участь всі посли й сенатори УНДО й УНО. Нова Репрезентація уконституувалася та обговорила найважніші справи, звязані з відкриттям сесії сойму та сенату. До Президії ввійшли: пос. **Василь Мудрий**, як голова УПР, пос. **Володимир Целевич**, інж. **Юліян Павликовський** і сен. **Остап Луцький**, як заступники голови, пос. **Дмитро Великанович** як секретар. До Контрольної Комісії ввійшли: **сен. Володимир Децикевич** і посли **Гринь Тершаковець** і **д-р Степан Біляк**.

Репрезентанти УНО стали членами Репрезентації з тим, що в справах, які не є загальнонаціональними, а які вимагалиб згідно з їхньою партійною програмою окремого становища, вони матимуть вільну руку.

З підготовного Конґресового Комітету за кордоном.

Підготовний Конгресовий Комітет за кордоном звертається з проханням до українських еміграційних організацій у тих країнах Европи й Азії, де ще не утворено Міжорганізаційних Конгресових Комітетів або взагалі не приступлено до підготовної конгресової праці, негайно подбати про організацію Міжорганізаційних Комітетів, або взяти участь у підготовній конгресовій праці, що її ведуть окремі організації, згідно з основами Підготовного Конгресового Комітету за кордоном з 24. квітня ц. р.

Підготовна конгресова праця серед української еміграції в Европі й Азії поступає наперед. Досі Міжорганізаційні Конгресові Комітети постали: в Чехословаччині, Румунії, Німеччині, Фінляндії та Литві. З Польщі та Австрії повідомляють, що справу утворення Міжорг. Комітетів вирішують тепер по вакаціях. В Китаю (Шангай) справу Міжорг. Комітету полагнають у найближчому часі. У Франції до підготовної праці зголосилися: Союз Українських Еміграційних Організацій і Т-во бувших вояків армії УНР.

У **Чехословаччині** Міжорг. Комітет утворився 16. травня ц. р. Комітет видав відозву до української еміграції в ЧСР у справі Конгресу і переводить збір загального конгресового податку.

У **Румунії** Міжорг. Комітет повстав 19. травня ц. р. Комітет уже скликав зїзд делегатів від усіх еміграційних осередків у Румунії, на якому таємним голосуванням обрані делегатами на Конгрес: проф. К. Мацієвич, д-р В. Трепке, полк. Г. Порохівський, Дм. Геродот і сотник Д. Ігнатенко. Комітет приступив до збору конгресового податку.

У **Німеччині** Міжорг. Комітет утворився 21. серпня ц. р. з представників: Українського Національного Обєднання (д-р І. Драбатий), Спільки Українців у Німеччині (Д. Садівничий), та Української Громади в Німеччині (доц. інж. Р. Димінський).

У **Фінляндії** Міжорг. Комітет утворився у травні ц. р.

У **Литві** українська кольонія вже намітила делегата на Конгрес.

Щодо українського населення в краю, а також української еміграції в Америці, то повідомлення про це подасть у своїм часі Підготовний Конгресовий Комітет у Львові.

Процес за вбивство мін. Перацького.

Ендецький щоденник „Варшавскі Дзеннік Народови" пише про недалекий політичний процес за вбивство мін. Перацького ось-що: Акт обвинувачення у великім політичнім процесі за вбивство мін. Перацького вже зладили і видрукували його в державній друкарні. Акт обвинувачення обіймає 380 сторін друку, акти справи нараховують 22 томи. Цей процес буде одним з найбільших політичних процесів у Польщі. Речинця судової розправи ще точно не означили, але відомо, що він буде визначений у листопаді. Як відомо, підчас слідства всі подробиці процесу окутували великою тайною. Цей стан не змінився дотепер. Тому не можемо подати, ані хто буде судити ані хто буде обвинувачувати. Прізвища оборонців теж покищо не устійнені. Відомо тільки, що боронитимуть виключно українські адвокати.

Інші подробиці виявлять мабуть на короткий час перед судовою розправою.

Приїзд 100 японських старшин до Абісинії.

ЛЬОНДОН, 2. 10. ПАТ. Райтер повідомляє з Аддіс-Абеби, що до британської Сомалі приїхало 100 японських старшин, які відїхали до Аддіс-Абеби.

ЛЬОНДОН, 2. 10. ПАТ. Райтер повідомляє з Шангаю: Кружляють поголоски, що японську військову місію вислали потайки до Абісинії. Кореспондент Райтера довідується з добре поінформованих кол, що 16 японських старшин відїхало з Шангаю до Адену 30. липня на кораблі „Накосу Мару". Корабель забрав зі собою більшу кількість муніції. Японська влада в Токіо і в Шангаю рішуче заперечує ці вістки.

Вивіз дерева зменшився.

Зі звіту союзів власників лісів виходить, що корисна конюнктура на вивіз дерева з 1934. р. заломилася уже при кінці минулого року. В 1934. р. вивезли з Польщі 1.985.261 тон дерева за 119.600.000 зол. осягаючи 18.4 відс. вартости вивозу (експорт вугілля сягав 16.2 відс.). З того до Англії вивезли з Польщі 735.960 тон дерева (в 1933. р. тільки 581.111 тон), до Німеччини 600.256 тон. Таким чином німецький ринок займає друге місце по Англії. Положення на інших ринках, головно на французькім ринку погіршилось настільки, що вивіз до Франції вже не виплачується. За перших пять місяців 1935. р. вивіз дерева з Польщі у порівнанні з вивозом з 1934. р. зменшився на 5 відсотків. Вивіз з Польщі зменшився на 20 відс. головно внаслідок знижки цін на англ. ринку. В тому саме часі вивіз із Чехословаччини зріс з 959.722 на 1.043.831 м³, вивіз з Австрії з 907.367 на 1.033.083 м³.

Президія і реґулямін.

З приводу першого засідання нового сойму.

Львів, 2. жовтня 1935.

Декрет президента держави про скликання нового сойму та сенату ясно зазначує ціль першого засідання: вибір президії та зміна регуляміну.

Одна і друга справа не може бути байдужа для нашого українського представництва, бо від складу президії та змісту регуляміну залежить, чи наші посли будуть мати ширші чи вужчі можливости для своєї праці у соймі та сенаті.

Займемося спершу справою президії. Гадаємо, що слід зголосити свої права до становища віцемаршалів сойму та сенату. Ми вже мали своїх віцемаршалів від 1928 до 1930 р. Та обставина, що тоді число віцемаршалів було більше, подекуди має застосування тільки щодо сойму. У сенаті нічого під тим оглядом не змінилось. Та головно, не змінилась і не може змінитись та підстава, на якій базується наша принципіальна вимога щодо обсади всяких становищ: тією підставою є чисельне відношення населення, питома вага українських земель у Польщі і — позиція, на яку наше населення складається у державному буджеті у рубриці податків! Є українців у Польщі округло 21 відс., а відношення між поляками й українцями можна означити як 3:1. Отже коли в соймі та сенаті президія має складатись з маршала та 3-ох віцемаршалів, то чисто математичне обчислення вказує на те, що становище одного віцемаршала нам безумовно належиться. Вже не згадуємо про те, що колиб саме тепер нам відмовлено участи у президії сойму та сенату на становищі віцемаршалів, то це противилось би духові й характерові тих політичних засновків, які лягли в основу виборчого компромісу, дарма, що сам компроміс — очевидно — такими речами не займався.

Переходячи до справ, звязаних з регуляміном, насамперед підкреслимо вимогу засадничого характеру, про яку зрештою вже була згадка на сторінках „Діла". Українці в польській державі є окремим національним колективом з питомими йому правами і тому в законодатних установах держави мусять виступати в характері окремого українського парляментарного представництва. У звязку з цим українським репрезентантам мусить бути загарантована участь у всіх соймових та сенат. комісіях, право до голосу на пленумі сойму та сенату при всіх справах, що стоятимуть на черзі дня, та можливість своїми силами зголошувати внески й інтерпеляції у соймі. Щодо практики попередніх парляментарних каденцій, то вона брала під увагу тільки дві перші категорії прав — українці мали місця в комісіях та за малими винятками могли брати активну участь і в пленарних дебатах і у соймі та сенаті. Це друге право мало виключно звичаєвий характер та не було загарантоване приписами регуляміну. Гірше представлялась справа з внесками та інтерпеляціями. Поки регулямін вимагав 15 підписів під внеском та інтерпеляцією, було добре. Але в останній своїй редакції з 1930 р. соймовий регулямін підніс число потрібних підписів з 15 до 30 і тим помy-

сия цілий ряд соймових клюбів у тому й УПР, шукати за бракуючими підписами у чужих клюбах. Коли це піднесення числа підписів ще було зрозуміле, хоч несдушне при інтерпеляціях, то цілком було неоправдане при внесках, особливо законодатного характеру. Досі уряд ставився згори до інтерпеляцій вороже, бо в інтерпеляціях добачав лише злобну докучливість соймових опозиційних партій. Практика перекреслила всяке практичне значіння соймових інтерпеляцій. Уряд заправила не відповідав на інтерпеляції: по шости тижнях повідомлялось інтерпелянтів, що йде дальше „розслїджування" подій, про які мова в інтерпеляції, та після його закінчення уряд дасть відповідь. Але цієї другої відповіди майже ніколи вже не було. Дійшло до того, що урядові чинники отверто говорили, що не слід зголошувати у формі інтерпеляцій тих справ, що їх хотіли би інтерпелянти позитивно та річево полагодити. Не можемо зрозуміти такого підходу до самої установи праламентарних інтерпеляцій. Який він інший від способу трактування інтерпеляцій в англійському чи французькому парляменті, де інтерпеляції є невідмінною частиною парляментарного життя. Очевидно годі сподіватися, щоб змінилось становище уряду до інтерпеляцій в новому устрою Польщі. Сойм вже перестав бути ареною боротьби за владу в державі, вокрема в теперішньому соймі нема ніякої польської опозиції. Тому вже не можна буде дивитись на інтерпеляції, як на спосіб докучати владі або як на політичні демонстрації. Але в конституції є один припис у ст. 45, що може зробити і дальше на практиці недоцільним зголошування інтерпеляцій. Цей припис говорить, що уряд до 45 днів мусить або дати відповідь на інтерпеляцію або подати причини, чому не може дати вияснення. Якщо урядово-бюрократичні чинники будуть зловживати тією другою можливістю, то інтерпеляції так, як і досі, втратять всякий змисл. Невідомо, як буде в практиці. Але одно є понад всякий сумнів вірне, що згідно з новою конституцією (дивись арт. 31), інтерпеляції є одинокою можливістю контролювання діяльности уряду, бо інші способи тієї контролі мають чисто теоретичний характер. Так нпр. внесок на димісію уряду або міністра чи притягнення голови ради міністрів або міністра до конституційної відповідальности перед державним трибуналом: хто може поважно трактувати такі приписи при теперішньому обличчі сойму!

У звязку з практичними можливостями праці в соймі, слід нашим послам звернути увагу на ті приписи регуляміну, що трактують про хід справ у комісіях. Під цим оглядом дотеперішні регуляміни шкутильгали. Голова комісії у змові з референтом або частинно і самі референти могли просто саботувати поодинокі внески. Досить згадати, наприклад, що внески УПР про справу „Просвіт" у Луцьку та Кремянці цілими роками не могли зявитись на черзі дня, не зважаючи на всі урґенси. Так і загинули ті внески в актах комісій або в течці референтів, — поруч з безліччю інших внесків!...

При нагоді згадаємо ще одну справу: нова конституція у 41 ст. передбачає, що в деяких випадках, між іншим і з політичних причин маршал сойму може виступити перед державним трибуналом з внеском позбавити посла мандату. Гадаємо, що новий регулямін повинен доповнити ту постанову застереженням, що не сам маршал з власної ініціятиви та рішення може виступити з таким внесенням, а лише на відповідне рішення соймової регуляміновоі комісії, тієї самої, яка нпр. має рішати, чи вільно послові взяти від уряду ту або іншу концесію, що звязана з особистими користями (ст. 44). Адже позбавлення посла мандату це річ багато важніша і не слід обмежувати її до компетенції одної особи маршала.

Річ ясна, що всі ці міркування, що їх викликує устійнене в розпорядку президента завдання першого засідання нового сойму, мають постільки теоретичний характер, поскільки взагалі ще невідомо, до якої ролі уряд схоче зіштовхнути нинішній сойм, чи приготовлений у сутінках кабінетів соймовий регулямін бодай трохи дає змогу „свободи рухів" соймові, чи ще дужче її спутує. Якщо останні вибори були „експериментом", то ще більшим експериментом буде складений на їх підставі польський парлямент.

Що змінилося в Совітах від їх вступу до Лїґи Націй?

Меморіял поневолених Москвою народів на останній женевській сесії

Голова XVI-их Зборів Лїґи Націй дістав 19. вересня ц. р. у Женеві від представників поневолених Москвою народів — Азербейджану, Північного Кавказу, Грузії, Туркестану і України, — такий меморіял:

„Пане Голово,

18. вересня 1934. року в день коли СССР був прийнятий до Лїґи Націй, ми, представники народів Кавказу, Туркестану й України, подали протестаційний лист на імя вашого попередника, Голови XV-их Зборів. У тому листі було сказано:

„Ми дуже розчаровані, що СССР прийняли до Лїґи Націй без ніяких застережень супроти московського уряду, який доконав акти аґресії проти наших країв і тримає їх під своєю військовою окупацією, який панує лише завдяки теророві, який установив примусову працю і кріпацтво для своїх підданих, який своєю злою політикою виголодив наші багаті країни".

На наш протест делеґати ріжних країн відповіли, що признаючи правду нашим арґументам, вони вірять, що прийняття навіть без ніяких умовин СССР до складу Лїґи Націй обовязково приведе до еволюції режіму поневолення, під яким страждають наші народи, підбиті силою червоної армії.

Вже рік як Совітський Союз є членом Лїґи Націй і ми можемо ствердити, що режім у Совітах не тільки не поліпшився для наших народів, а навпаки, у деяких відношеннях став ще гірший.

Цей останній рік приніс нове збільшення червоного терору. Так наприклад, атентат проти Кірова дав притоку совітській владі розстріляти без суду 132 особи, що приналежали до ріжних народів СССР, і в ніякій мірі не приймали участи в атентаті. Одночасно з тими розстрілами переведено численні арешти і масові виcилки. Отож народи СССР і надалі находяться під режімом терору.

Релігійні переслідування, розстріли священиків, що належать до ріжних віроісповідань не зменшилися після вступу СССР до Лїґи Націй. Ніяка індивідуальна свобода не іствує у тій країні, яка хоч і належить до Л. Націй, зневажає абсолютно всі права людини і громадянина.

Режім примусової праці панує так само на цілому просторі СССР. Висланці до Північної Росії живуть у страшних умовинах нелюдської каторги. Решта населення, так звана „вільна", змушена терпіти суворі розпорядки совітського режіму про працю, які й надалі залишаються в очевидній суперечності з конвенціями, устійненими Міжнароднім Бюром Праці.

Щоб обманути світову опінію і бути ніби гідними Лїґи Націй, совітські урядові чинники роблять вигляд, ніби переводять деякі реформи для зміни їхнього режіму. І так, 17-ий зїзд комуністичної партії, що відбувся у січні ц. р. у Москві, устійнив на будуччину основи виборчої реформи для Совітів, згідно з якою нова система мусілаб дати деякі вигоди селянству. Але цей проект, якби навіть його і колись реалізовано, не змінить нічого в сучасному стані, бо режім терору, абсолютний брак свободи, ніяк не дозволять поневоленим Москвою народам використати цю „зміну".

З другого боку совітський уряд, знаючи як дуже система колективізації у сільському господарстві занепокоїла світову опінію, — робить вигляд, що він ніби поліпшив режім у колхозах. Але при більш уважному розгляді реформи 1935. року у сільському господарстві, ясно видно, що в основі нищо не змінилося: Совіти лише підтвердили і впорядкували свої попередні розпорядки, установили межі колхозних земель, підтвердили (те, що вже було перед декретами 1935. р.) право для колхозників мати огороди біля хат та трохи худоби, але майже ввесь простір колхозної землі залишається у комунальному посіданні колхозів, а селяни й надалі залишаються новітніми кріпаками, і всі наслідки такого совітського ладу, як наприклад голод, і надалі загрожують народам СССР.

Совітська влада змінивши карткову систему на хліб то-що, представляла цю зміну, як великий прогрес у сфері харчування СССР. Але хоч та зміна і збільшила скількість продуктів на ринку, вона одночасно збільшила і ціни на хліб і на інші споживні продукти, у наслідку чого народні маси живляться в цей мент ще гірше, ніж підчас карткової системи.

Поруч з цими „реформами" останнього часу ми мусимо згадати нові заходи, які ніколи ще не були стосовані у таких розмірах: совітський уряд силоміць виселює населення прикордонної смуги завширшки від 50 до 70 кільометрів. З другого боку на Україні, наприклад, совітська влада встановила другу лінію оборони на віддалі 150—200 кільом. від кордону і на тій лінії також українське населення виселено на північ Росії, а на його місце прислано чистокровних росіян з центру совітської імперії. Аналоґічні заходи взято також у Карелії, на Кавказі та в Туркестані.

Всім у памяті ті методи, що іствують і сьогодні, згідно з якими найбагатших селян (куркулів), що виявляли спротив совітському режімові, виселювали разом з цілими родинами; так лише на Україні яких два і пів міліона людей вислано на загибіль на Сибір чи на північ. Ті драконські порядки енерґійно приноровлювані надалі на прикордонних просторах Союзу і загрожують самому іствуванню деяких народів.

Вказуючи на ці факти, мусимо підкреслити ще й те, що від часу вступлення Совітського Союзу до Лїґи Націй, частина моральної відповідальности за сумну долю наших поневолених Совітами народів паде і на женевську інституцію.

Ми гаряче протестуємо перед Вашою Ексцеленцією проти окупації Москвою Кавказу, Туркестану й України, проти режіму терору, під яким терплять народи, що ми їх представляємо, а також татари Воглі й Криму, білоруси, карельці, козаки ріжних земель (Дону, Кубані и ін.) і все населення Совітського Союзу.

Дехто сподівався, що з прийняттям СССР до складу Лїґи Націй розкладовий дух, що його Москва сіяла по цілому світі, зменшить свою активність. Але останній конґрес Комінтерну, що відбувся в Москві, резолюції прийняті на ньому, особливо промова референта Димітрова, виголошена у присутності і за апробатою диктатора СССР Сталіна, якого навіть вибрано до Виконавчого Комітету Комінтерну, доказують, що нішо не змінилося в замірах і в ділах Москви після її допущення до Лїґи Націй. Москва веде подвійну гру: паралельно з „миролюбною" політикою народнього комісара Літвінова, вона веде політику втручання у внутрішні справи всіх країн і активного продовження роботи Комінтерну, який працює ніби під прапором антифашизму, і за яким стоїть тверда воля викликати всесвітню революцію, — що вже викликало недавні протести Злучених Держав, Японії та інших держав.

Ми певні в тому, що з пактом Лїґи Націй абсолютно не погоджується факт присутности в цій високій інституції представника уряду, який базує свою владу на актах аґресії проти численних народів, який чигає знищити світовий спокій і лад, пропаґуючи громадянську війну і всесвітню революцію.

Закінчуючи наш лист, звертаємо увагу Вашої Ексцеленції на той факт, що не зважаючи на загливі переслідування, їхні жертви, наші народи продовжують і надалі запеклу боротьбу за національну незалежність. Ми переконані, що ціла Лїґа Націй дасть свою цінну підтримку нашим справедливим вимогам.

Просимо прийняти і т. д."

Цей меморандум підписали:

від *Азербейджану* — *Мір Якуб*, голова Азербейджанської делеґації;

від *Північного Кавказу* — *Т. Шакман*, член Національного Центру;

від *Грузії* — *А. Чанкелі*, б. грузинський посол у Франції;

від *Туркестану* — *М. Чокаєв*, делеґат Національного Комітету Туркестану;

від *України* — *О. Шульгин*, делеґат Українського Національного Уряду.

Мусимо додати до цього, що „Журналь де Женев" у своєму числі 259. з 21. вересня ц. р. помістив на першій сторінці майже цілий текст того меморіялу під наголовком „Режім утисків". Зважаючи вплив і значіння тієї загально відомої поважної ґазети, можна гадати, що до голосу поневолених народів прислухується і світова опінія.

Закарпаття.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Т-ВА УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ І ЖУРНАЛІСТІВ

Дня 22. вересня ц. р. відбулися в Хусті установчі загальні збори Т-ва письменників і журналістів. До управи вибрані: голова: о. Дм. Попович, його заступник: Зореслав, секр.: Гренджа-Донський. Члени управи: Андрій Ворон і Боршош-Кумятський. Контрольна Комісія: Юліян Ревай, Степан Клочурек, Петро Міговк і Степан Росоха. Досмертним почесним головою вибрали о. А. Волошина. Членська вкладка річно 24 кч. Т-во рішило найскорше видати альманах (спільно з А. Вороном).

ВАСИЛІЯНКИ ШИРЯТЬ РУСИФІКАЦІЮ?

З Мукачева пишуть до „Українського Слова“: Від початку шкільного року 1935-36 учать у мукачівській церковній народній школі СС. Василіянки. Населення приняло їх радо, але тепер ціле Мукачево здивувалося, що українські Василіянки вчать по московському, а ще до того з недозволених підручників. Це здивування є тим більше, що минулого року учили в тій школі світські учителі з дозволених підручників по українськи. Цікаві ми знати, чи СС. Василіянки самі від себе це роблять, чи з якогось вищого наказу? Кому залежить у нас на тім, щоб гр.-кат. Василіянки ширили у нас русофільство, а через це й православія? — Виходить, що автори читанок мусять аж перейти на православія, щоб їх читанки могли дістатися до греко-кат. шкіл..!

НОВИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ?

Недавно відбулися в Ужгороді духовні реколекції, на яких завзивано духовенство, щоб підтримувало акцію видавання часопису в „карпаторуській“ мові. Зпоміж духовенства піднялися голоси, що та справа виглядає підозріло, на що катехит Е. Бокшай заявив, що справа не може бути підозрілою, бо за нею стоїть епископ Олександер Стойка. Зачувати, що епископ має скликати своїх мовознавців, яким дасть поручення написати граматику „карпаторуської“ мови, чим і будуть, мовляв, раз на завжди вирішені мовні спори.

Про цю справу пише ужгородське „Українське Слово“ таке:

Як зачуваємо, на передплатників нового часопису (що його має видавати епископ Стойка) зголосилося... 120 людей... Слаба надія, щоб ті люди могли утримати при життї часопис, а вже марна, щоб могли вони винести на своїх плечах нову граматику й нову літературу. Але в нас було вже тільки мудрих експериментів, що й той новий нікому вже не зашкодить. Болай не пошкодить він — нашій мові. Життя вже давно пішло деяким панам понад голову, а вони того ще не бачать.

Дехто звязує справу утворення „карпаторуської“ мови з такими фактами: В найближчому часі має бути уведений в життя „модус вівенді“ з Ватиканом. На основі його має на Словаччині повстати латинське архиепископство, а на Підкарпатській Руси греко-католицька митрополія, при чому митрополичий жезл дістав би теперішній ужгородський епископ. Наскільки заходить звязок між цими фактами — не знаємо. Знаємо тільки, що 28. серпня перейшло знову 12 студентів у Мукачеві на православія... Чи не ліпше булоб пильнувати епархії — як лізти в граматику?!

Требаб поїхати по наших селах і почути, що тем говорять наші селяни про унійтське духовенство і треба спитати селян, чому вони перейшли на православія. Треба мати отворені очі й бачити річи такими, як вони є, треба мати відвагу й собі сказати правду в очі. А ця правда казалаб звернути свою працю в кожному разі не в бік граматики й фільольогії, а в той, що наша унійтська церква на Підкарпатській Руси потребує великої реформи.

Пізналися на Совітах.

НЮ ЙОРК, 15. вересня. (Вл. кор.) В „Геральд Трибюн“ пише Олександер Сидні Лейнієр з Вашингтону своє каяття за колишню агітацію за признання Совітів. Подає такі арґументи: Тоді думав я, що колись Америка мусить признати Росію, отже чим скорше, тим краще; що як Росія стане нашим приятелем, можна буде з нею по людськи жити; що розвиток подій на Далекому Сході наказує Америці шукати приятеля для своєї забезпеки і співділання з Росією; що Америка заробить на вивозі своїх виробів і причиниться до злагіднення фінансової кризи. А тепер бачить дописувач таке: „Як пізніші події показали, потвердилося те, в чому Росію підозрівали, а то, що над нею панує гурток безсовісних, невідповідальних і фанатичних авантюристів. Для них є незнана честь, правда, чеснота і їм не можна в нічому вірити. Вони мають лише діявольські цілі на меті, а то поширювати по цілому світі ворожнечу і бунти та винищувати насильно т. зв. капіталістичні уряди. На доказ цього оті їх приречення дані нашому урядові, щоб лише дістати признання, а як своє осягнули, почали відразу ломити ті приречення і викликувати заворушення, яких ми є свідками останніми днями. Потім пригадує дописувач на вислів старинного пророка, що не можна змінити барви шкіри Етіопа, ані цяток леопарда. Так само — каже він — не можна змінити Совітів зі злих на добрих. Тому їм не можна вірити і треба як найскорше зірвати з ними взаємини. До цього американський уряд у Вашинґтоні має багато причин.

Два ворожі табори в Европі.

Гострий осуд політики Мусолінія.

ЛЬОНДОН, 2. 10. ПАТ. На конференції Лейбур Парті у Брайтон йшла вчора палка дискусія, чи слід скористати тепер зі санкцій, які передбачує пакт Ліґи. Дальтон, колишній підсекретар закордонних справ в остатнім кабінеті Лейбур Парті отвираючи дискусію заявив: Виринає питання чи відограємо нашу ролю великої держави у боротьбі за мир і справедливість як старшина товариш між народами, чи безсильні і зневірені виломимось зпід святочних зобовязань. У такому випадку втратимо всіх приятелів, сплямимо нашу честь і причинимось самі до власного упадку у недалекім уже часі.

Понсонбі агадав у дискусії, що всі народи не згодяться на санкції і тому може прийти до поділу Европи на два ворожі табори.

Опісля Понсонбі предложив проект резолюції з гострим осудом становища італійського уряду. В резолюції взивається уряд В. Британії, щоб далі співпрацював з іншими членами Ліґи Націй над виданням постанов, згідних з пактом Ліґи проти акції Італії в східній Африці.

ВОЛОДИМИР НЕСТОРОВИЧ

Кілька днів над Чорним Морем.

V.

АЛЯДЯ — МОНАСТИР

Наше прогулькове товариство було дуже сорокате, коли йде про вік і темперамент. Через те одні йшли скоріше, інші поволіше, тримаючи оптичний, а як треба було то і голосовий звязок між собою, аби не збитись з дороги. Наша ґрупа йшла спокійно — розміреним кроком і слухала оповідання старшого пана, який — як один із польських делеґатів — брав участь у царському приняттї. Це приняття („ґарден парті“) влаштував цар Борис у парку своєї літньої резиденції Евксіноґраду в честь закордонних достойників, що приїхали на варненське свято. З болгарської сторони явились на приняттї крім царя і цариці члени царського дому, міністри, ґенерали, тощо, з польської сторони між іншими мін. Єнджеєвич з дружиною і посол із Софії Тарновський з дружиною, а з мадярського боку ґрупа делеґатів під проводом п. Матушки.

Оповідання старшого пана дотичили головно чудес евксіноградського парку, що має рідку фльору, масу екзотичних дерев і квітів. Парк є гордістю царя Бориса, який є великим аматором природи і залюбки студіює ботаніку. Щоправда літня резиденція є ділом кн. Фердинанда Кобурського і його матери Клементини Орлеанської, але парк, що повстав на неродючому ґрунті, завдячує свій розквіт сучасному володареві Болгарії. Тому його дуже тішило, що закордонні гості були полонені чарами роскішного парку.

Коли ми вже найшлись недалеко вершка, де стоїть манастир Алядя, зустріли ми автобуси. Після коротких переговорів п. Генрик запевнив собі місце біля одного зі шоферів, бо інші місця були вже заняті. Ще кількадесять кроків угору і перед нами вирнула кольосальна скеля, в якій видовбані були келії колишніх черців-аскетів з перших часів християнства серед славян (так бодай нас інформували). Ми заглядали у ці порожні суворі келії, йдучи кудись угору по камінних сходах. Нарешті знайшли капличку, де перед святими образами горіла лямпадка і тоненькі лоєві свічечки, що їх можна було купити на місці, вкидаючи гріш у пушку (бо продавця не було). Ми засвітили і від себе свічку за щасливий поворот, помолились, вписались у памяткову книжку та повернулись на долину. По дорозі зустрінули болгарську таблицю „Шануй свою старину“, знак, що манастирем хтось піклується.

Поворот був прегарний. Море — як звичайно після заходу сонця — втихомирилось, і тільки час-до-часу, мов приборканий велитень, нагадувало свою силу. Щораз густіший сумерк клався на морські простори і коли ми причалили до пристані в Санкт Константін, щоби покріпитись у ресторані (це було передбачено в пляні), то налягла вже темрява і бліде срібло місяця ніяк не могло хоч трохи розпорошити цю темінь.

Ресторан був зовсім недалеко, так що до пристані доходили навіть звуки орхестри. Пройшовши дещо під гору ми найшлись у саді, де було повно публики довкола столиків, застелених скатертями. Чехи відокремились, а нас поляки запросили до свого стола. Попиваючи вино і закусуючи горячими миґдалами, товариство бавилося своїм недавним страхом, до якого тепер явно всі признавались.

— За тебе булиб бились рекіни, — каже один із худіших до одного з грубших, — бо є що взяти в пащеку...

— А вас, пані, — звертається інспектор з Позвання до моєї товаришки (до речі, одинокої поміж нами жінки), — не зразу був би зїв рекін. Він був би наперед окрутив вас хвостом, возив по морській глибині, хвалився, бавився і щойно потім проковтнув би з апетитом...

Такі і подібні завваги бавили товариство, а сконсумоване вино розвеселило до решти. В моторівці, куди швидко треба було вертатись, запанував незвичайно милий настрій. Чехи, відтак і поляки співали свої пісні, врешті хтось із них, бажаючи нам зробити приємність, запропонував „Не ходи Грицю“. Показалось, що є такі, що вміють теж українські пісні і на зміну прийшло „Реве та стогне“ і моє сольо „Стоїть гора високая“ (були навіть такі критики, що найшли в мене голос!)...

Зоряне небо відбивалось у воді, так, що картина була просто чарівна. Моторівка доволі спокійно та при тому швиденько ховзалась по плесі і йшла назустріч широкій низці світляних крапок, що врешті виринули на обрію. Вони підморгували щораз сильніше і жаль було, що кінець уже недалекий.

В „Морському Касині“, де як звичайно, кипіло життя і гоміла орхестра, ділились ми при вечері нестертими враженнями, викликуючи своїм оповіданням жах смерти і привид рекінів та радість із життя, що нам його зберегла доля.

А після вечері наш любий Генрих, — який вернувшись перед тим автобусом, пігнав на мольо, щоби виглядати з неспокоєм нашу моторівку і довго не вірив, що ми таки живі повернули, — запропонував конче залишитись на дансінґу. І ми його послухали, що зрештою не було з нашої сторони ніякою жертвою, хіба тим, що задумували саме цей вечір присвятити грі в рулетку, що теж є особливістю „Морського Касина“.

(Далі буде.)

сив цілий ряд соймових клюбів у тому й УПР, шукати за бракуючими підписами у чужих клюбах. Коли це піднесення числа підписів ще було зрозуміле, хоч неслушне при інтерпеляціях, то цілком було неоправдане при внесках, особливо законодатного характеру. Досі уряд ставився згори до інтерпеляцій вороже, бо в інтерпеляціях добачав лише злобну докучливість соймових опозиційних партій. Практика перекреслила всяке практичне значіння соймових інтерпеляцій. Уряд звичайно не відповідав на інтерпеляції: по шости тижнях повідомлялось інтерпелянтів, що йде дальше „розслідування“ подій, про які мова в інтерпеляції, та після його закінчення уряд дасть відповідь. Але цієї другої відповіди майже ніколи вже не було. Дійшло до того, що урядові чинники отверто говорили, що не слід зголошувати у формі інтерпеляцій тих справ, що їх хотіли би інтерпелянти позитивно та річево полагодити. Не можемо зрозуміти такого підходу до самої установи парламентарних інтерпеляцій. Який він інший від способу трактування інтерпеляцій в англійському чи французькому парламенті, де інтерпеляції є нервом парляментарного життя. Очевидно годі сподіватися, щоб змінилось становище уряду до інтерпеляцій в новому устрою Польщі. Сойм вже перестав бути ареною боротьби за владу в державі, зокрема в теперішньому соймі нема ніякої польської опозиції. Тому вже не можна буде дивитись на інтерпеляції, як на спосіб докучати владі або як на політичні демонстрації. Але в конституції є один припис у ст. 45, що може зробити і дальше на практиці недоцільним зголошування інтерпеляцій. Цей припис говорить, що уряд до 45 днів мусить або дати відповідь на інтерпеляцію або подати причини чому не може дати вияснення. Якщо урядово-бюрократичні чинники будуть зловживати тією другою можливістю, то інтерпеляції так, як і досі, втратять всякий змисл. Невідомо, як буде в практиці. Але одно є понад всякий сумнів вірне, що згідно з новою конституцією (дивись арт. 31), інтерпеляції є одинокою можливістю контролювання діяльности уряду, бо інші способи тієї контролі мають чисто теоретичний характер. Так нпр. внесок на димісію уряду або міністра чи притягнення голови ради міністрів або міністра до конституційної відповідальности перед державним трибуналом: хто може поважно трактувати такі приписи при теперішньому обличчі сойму!

У звязку з практичними можливостями праці в соймі, слід нашим послам звернути увагу на ті приписи реґуляміну, що трактують про хід справ у комісіях. Під цим оглядом дотеперішні реґуляміни шкутильгали. Голова комісії у змові з референтом або частинно і самі референти могли просто саботувати поодинокі внески. Досить згадати, наприклад, що внески УНР про справу „Просвіт“ у Луцьку та Кремянці цілими роками не могли зявитись на черзі дня, не вважаючи на всі урґенси. Так і загинули ті внески в актах комісії або в течці референтів, — поруч з безліччю інших внесків!...

При нагоді згадаємо ще одну справу: нова конституція у 41 ст. передбачає, що в деяких випадках, між іншим і з політичних причин маршал сойму може виступити перед державним трибуналом з внеском позбавити посла мандату. Гадаємо, що новий реґулямін повинен доповнити ту постанову застереженням, що не сам маршал з власної ініціятиви та рішення може виступити з таким внесенням, а лише на відповідне рішення соймової реґуляміновоі комісії, тієї самої, яка нпр. має рішати, чи вільно послові взяти від уряду ту або іншу концесію, що звязана з особистими користями (ст. 44). Адже позбавлення посла мандату це річ багато важніша і не слід обмежувати її до компетенції одної особи маршала.

Річ ясна, що всі ці міркування, що їх викликує устійнене в розпорядку президента завдання першого засідання нового сойму, мають постільки теоретичний характер, поскільки взагалі ще невідомо, до якої ролі уряд схоче зіштовхнути нинішній сойм, чи приготовлений у сутінках кабінетів соймовий реґулямін бодай трохи дає змогу „свободи рухів“ соймові, чи ще дужче її спутує. Якщо останні вибори були „експериментом“, то ще більшим експериментом буде складений на їх підставі польський парлямент.

Що змінилося в Совітах від їх вступу до Ліґи Націй?

Меморіял поневолених Москвою народів на останній женевській сесії

Голова XVI-их Зборів Ліґи Націй дістав 19. вересня ц. р. у Женеві від представників поневолених Москвою народів — Азербейджану, Північного Кавказу, Грузії, Туркестану і України, — такий меморіял:

„Пане Голово,

18. вересня 1934. року в день коли СССР був принятий до Ліґи Націй, ми, представники народів Кавказу, Туркестану й України, подали протестаційний лист на імя вашого попередника, Голови XV-их Зборів. У тому листі було сказано:

„Ми дуже розчаровані, що СССР прийняли до Ліґи Націй без ніяких застережень супроти московського уряду, який доконав акти агресії проти наших країн і тримає їх під своєю військовою окупацією, який панує лише завдяки теророві, який установив примусову працю і кріпацтво для своїх підданих, який своєю злою політикою вигодив наші багаті країни“.

На наш протест делеґати ріжних країн відповіли, що признаючи правду нашим арґументам, вони вірять, що прийняття навіть без ніяких умовин СССР до складу Ліґи Націй обовязково приведе до еволюції режіму поневолення, під яким страждають наші народи, підбиті силою червоної армії.

Вже рік, як Совітський Союз є членом Ліґи Націй і ми можемо ствердити, що режім у Совітах не тільки не поліпшився для наших народів, а навпаки, у деяких відношеннях став ще гірший.

Цей останній рік приніс нове збільшення червоного терору. Так наприклад, атентат проти Кірова дав притоку совітській владі розстріляти без суду 132 особи, що приналежали до ріжних народів СССР, і в ніякій мірі не приймали участи в атентаті. Одночасно з тими розстрілами переведено численні арешти і масові висилки. Отож народи СССР і надалі находяться під режімом терору.

Релігійні переслідування, розстріли священиків, що належать до ріжних віроісповідань не зменшилися після вступу СССР до Ліґи Націй. Ніяка індивідуальна свобода не істнує у тій країні, яка хоч і належить до Л. Націй, зневажає абсолютно всі права людини і громадянина.

Режім примусової праці панує так само на цілому просторі СССР. Висланці до Північної Росії живуть у страшних умовинах нелюдської каторги. Решта населення, так звана „вільна“, змушена терпіти суворі розпорядки совітського режіму про працю, які й надалі залишаються в очевидній суперечності з конвенціями, устійненими Міжнароднім Бюром Праці.

Щоб обманути світову опінію і бути ніби гідними Ліґи Націй, совітські урядові чинники роблять вигляд, ніби переводять деякі реформи для зміни їхнього режіму. І так, 17-ий зїзд комуністичної партії, що відбувся у січні ц. р. у Москві, устійнив на будуччину основи виборчої реформи для Совітів, згідно з якою нова система мусілаб дати деякі вигоди селянству. Але цей проект, якби навіть його і колись реалізовано не змінить нічого в сучасному стані, бо режім терору, абсолютний брак свободи, ніяк не дозволять поневоленим Москвою народам використати цю „зміну“.

З другого боку совітський уряд, знаючи як дуже система колективізації у сільському господарстві занепокоїла світову опінію, — робить вигляд, що він ніби поліпшив режім у колхозах. Але при більш уважному розгляді реформи 1935. року у сільському господарстві, ясно видно, що в основі нічо не змінилося: Совіти лише підтвердили і впорядкували свої попередні розпорядки, установили межі колхозних земель, підтвердили (те, що вже було перед декретами 1935. р.) право для колхозників мати огороди біля хат та трохи худоби, але майже ввесь простір колхозної землі залишається у комунальному посіданні колхозів, а селяни й надалі залишаються новітніми кріпаками, і всі наслідки такого совітського ладу, як наприклад голод, і надалі загрожують народам СССР.

Совітська влада змінивши карткову систему на хліб то-що, представляла цю зміну, як великий прогрес у сфері харчування СССР. Але хоч та зміна і збільшила скільксть продуктів на ринку, вона одночасно збільшила і ціни на хліб і на інші споживні продукти, у наслідку чого народні маси живляться в цей мент ще гірше, ніж підчас карткової системи.

Поруч з цими „реформами“ останнього часу ми мусимо згадати нові заходи, які ніколи ще не були стосовані у таких розмірах: совітський уряд силоміць виселює населення прикордонної смуги завширшки від 50 до 70 кільометрів. З другого боку на Україні, наприклад, совітська влада встановила другу лінію оборони на віддалі 150—200 кільом. від кордону і на тій лінії також українське населення виселено на північ Росії, а на його місце прислано чистокровних росіян з центру совітської імперії. Анальогічні заходи взято також у Карелії, на Кавказі та в Туркестані.

Всім у памяті ті методи, що істнують і сьогодні, згідно з якими найбагатших селян (куркулів), що виявляли спротив совітському режімові, виселювали разом з цілими родинами; так лише на Україні яких два і пів міліона людей вислано на загибіль на Сибір чи на північ. Ті драконські розпорядки енерґійно приноровлювані надалі на прикордонних просторах Союзу і загрожують самому істнуванню деяких народів.

Вказуючи на ці факти, мусимо підкреслити ще й те, що від часу вступлення Совітського Союзу до Ліґи Націй, частина моральної відповідальности за сумну долю наших поневолених Совітами народів паде і на женевську інституцію.

Ми гаряче протестуємо перед Вашою Екселенцією проти окупації Москвою Кавказу, Туркестану й України, проти режіму терору, під яким терплять народи, що ми їх представляємо, а також татари Волги й Криму, білоруси, карельці, козаки ріжних земель (Дону, Кубані и ін.) і все населення Совітського Союзу.

Дехто сподівався, що з прийняттям СССР до складу Ліґи Націй розкладовий дух, що його Москва сіяла по цілому світі, зменшить свою активність. Але останній конґрес Комінтерну, що відбувся в Москві, резолюції прийняті на ньому, особливо промова референта Димітрова, виголошена у присутності і за апробатою диктатора СССР Сталіна, якого навіть вибрано до Виконавчого Комітету Комінтерну, доказують, що нічо не змінилося в замірах і в ділах Москви після її допущення до Ліґи Націй. Москва веде подвійну гру: паралельно з „миролюбною“ політикою народнього комісаря Літвінова, вона веде політику втручання у внутрішні справи всіх країн і активного продовження роботи Комінтерну, який працює ніби під прапором антифашизму, і за яким стоїть тверда воля викликати всесвітню революцію, — що вже викликало недавні протести Злучених Держав, Японії та інших держав.

Ми певні в тому, що з пактом Ліґи Націй абсолютно не погоджується факт присутности в цій високій інституції представника уряду, який базує свою владу на актах аґресії проти численних народів, який чигає знищити світовий спокій і лад, пропаґуючи громадянську війну і всесвітню революцію.

Закінчуючи наш лист, звертаємо увагу Вашої Екселенції на той факт, що не зважаючи на жахливі переслідування, їхні жертви, наші народи продовжують і надалі запеклу боротьбу за національну незалежність. Ми переконані, що ціла Ліґа Націй дасть свою цінну підтримку нашим справедливим вимогам.

Просимо прийняти і т. д.“

Цей меморандум підписали:

від *Азербейджану* — *Мір Якуб*, голова Азербейджанської делеґації;

від *Північного Кавказу* — *Т. Шакман*, член Національного Центру;

від *Грузії* — *А. Чанкелі*, б. грузинський посол у Франції;

від *Туркестану* — *М. Чокаєв*, делеґат Національного Комітету Туркестану;

від *України* — *О. Шульгин*, делеґат Української Національного Уряду.

Мусимо додати до цього, що „Журналь де Женев“ у своєму числі 259. з 21. вересня ц. р., помістив на першій сторінці майже цілий текст того меморіялу під наголовком „Режім утисків“. Зважаючи вплив і значіння тієї загально відомої поважної ґазети, можна гадати, що до голосу поневолених народів прислухується і світова опінія

Великий день Козівки.

35-літні роковини читальні „Просвіти".

Козівка — велике та свідоме село бережанського повіту, відсвяткувала дня 29. вересня ц. р. 35-літні роковини своєї читальні „Просвіти". Перед 35 роками, як каже хроніка цієї читальні, „покинули старі козівяни коршму, щоби своє громадне життя перенести до читальні". За цих, здавалось би, недовгих 35 літ обличча Козівки змінилось цілковито. Сьогодні в середині села пишається величавий одноповерховий дім читальні, що його в ювилей 35-ліття прибрано зеленю, національними прапорами й портретами Шевченка та Франка, а також роскішними вишиваними рушниками.

Мірою популярности читальні „Просвіти" в Козівці може послужити факт великої фреквенції у святі місцевого й околичного населення.

По полевій Службі Божій рушив вулицями села величавий похід на цвинтар, щоб поклонитися тіням померших основників читальні. Попереду йшла дута орхестра зі села Ценева, за нею члени козівської читальні й дитячий садок. За ними процесія, ведена 5 священиками, а за процесією коло 1.500 учасників свята з Бережан, Козови, Кривого, Дібща, Ценева, Кального та інших сусідних сіл. Похід замикала дута орхестра з Козівки.

У взірцевому порядку прибув похід на цвинтар, на могилах покійних основників читальні зложено коло 20 вінців. По молитвах духовенства вернувся похід на громадську площу, де на підвищеній трибуні живучі основники читальні та представники філії „Просвіти" в Бережанах приняли дефіляду від учасників свята.

По дефіляді відбулась академія, яку виповнили промови-привіти делегатів філії „Просвіти" адв. д-ра В. Бемка й адв. м-ра Логуша з Бережан, продукції хорів та орхестр, декламації і пописи молоді. На особливе виріжнення заслуговують пописи вільноруч доросту й молоді обох полів села Козівки, а також музичні продукції дутої орхестри з Ценева. Взірцевий порядок у часі цілого свята, добірна програма академії головнож бадьорий настрій учасників — це заслуга о. пароха Бачинського, теперішнього голови читальні Кобля і провідника молоді Несторовича. Їм то, а передусім роскішній погоді завдячує Козівка свій безспірний успіх у неділю 29. 9. ц. р.

Читальня в Козівці в дні свого свята зробила безцінну прислугу не тільки свому селові, але також цілій Бережанщині. Вертаючись домів, учасники свята мали те глибоке переконання, що на таких селах, як Козівка, неодно можна збудувати; що незабаром підуть за Козівкою й інші, сусідні села.

Велика життєздатність нашого селянства, його незломна віра в краще завтра Української Нації, як найкраща запорука нашого Воскресення, могла похвалитися дня 29. 9. в Козівці своїм черговим успіхом.

Гість.

З наших літнищ і живців.

З прогульки по Гуцульщині.

ЩИБЕНЕ.

Над вечір зайшли ми до Шибеного.

Шибене — це кільканацять хат (не більше 15), положених над річкою Шибенкою по лівому її березі. Ліси й сіножати по тому боці це власність ґр. Баворовського та декількох гуцулів, по правому боці непроглядні простори лісів — власність держави. Шибене має значіння для експльоатації лісів. Тут побудована кляуза і штучне озеро на річці Шибенці. Води цього озера спускають двічі на тиждень для сплаву дараб. Йдучи дорогою здовж ріки надибуємо багато робітників-гуцулів, які бродять у студеній воді та в'яжуть дараби. По готових уже дарабах проходжуються верхом „брикарі" — це ті жиди, що мірять й записують, яка дараба завгрубшки.

Якщо маєте дозвіл від інжиніра з Жабя, то й ви можете їхати на дарабі та емоціонуватись небезпечною їздою, чудесним краєвидом здовж берегів Чорного Черемоша аж до Кут. Тільки тепер тяжко вже дістати такий дозвіл, бо траплялися випадки, що дараба розбивалась і сумно кінчилась така емоційна їзда.

Але читачів зацікавить більше Шибене — як осередок українського бриндзярського промислу. Кілька літ тому Маслосоюз оснував тут першу свою бриндзярню. Міститься вона ще в селянській хаті.

Як тільки наблизились ми до неї, то привітали нас дві собаки, та боронили завзято приступу. Щойно, як вийшов напроти нас інж. Жук, то успокоїв їх. Витаємось, розташовуємось під стіною із своїми наплечниками та розпочинаємо з інж. Жуком розмову. Прохаємо його, щоби нас опровадив по бриндзярні та показав все, що може цікавити нас. Інж. Жук, людина молода, вельми енергійна з охотою веде та пояснює. На перший погляд вразила нас велика чистота й порядок, за яку й дістала бриндзярня похвалу від міністерської комісії, що їздила тудою кілька літ тому. Бачимо великі деревляні, а чистенькі скрині, де складається полонинські будзи. Будз заправляють чимось (це таємниця фахова!) і так мусить лежати кілька днів, доки не дозріє. Щойно з дозрілих будзів продукують далі вже готову до вжитку овечу бриндзю. Бриндзі є дві сорти: перша і друга. Продукція овечої бриндзі зростає з року на рік. Цьогорічна продукція вже в половині липня перевищила на 50 прц. минулорічну. В бриндзярні працюють від травня до половини серпня. Інж. Жук, як керовник, обїзджає що якийсь час стаї на полонинах та контролює там чистоту і порядок. На це кладе він велику вагу. От показує нам рижові щітки, які дістають ватаги на полонинах та привчають їх таким робом держати в чистоті і порядку все начиння. Робота спочатку — як зрештою всюди — була важка, але тепер є вже наслідки. Наглядно можна переконатись на полонинах, вступаючи до такої стаї, звідки постачають до Шибеного будзів. Ще багато часу промине і не мало енергії мусять доложити орґанізатори Маслосоюзу на Гуцульщині, заки привчать ще примітивних ватагів чисто доїти та вживати до перехову і транспорту сталевого начиння, поливаного цином, замісць негігієнічних деревляних бербениць.

На одну аномалію звертає інж. Жук нашу увагу. Траплялись йому несолідні гуцули, які доставляли до бриндзярні коровяно-овечі будзи замісць чисто овечих. В лябораторії це викрили та звернули увагу гуцулам, щоби не фальшували товару. А коли деякі дальше непоправно фальшували — перестали від них брати будзи. Бо Маслосоюз виробляє чисто овечу бриндзю, а тільки така має свою вартість на ринку.

А як ставляться гуцули — питаємось ще — до цілої праці Маслосоюзу та його керовників?

З великим довірям — відповідають нам. З року на рік прибувають нові члени (без жадної аґітації, бо такої тут вести не можна!), тому й збільшуємо продукцію. Навіть ті гуцули, що доставляли до чужої бриндзярні, переконалися на власній шкурі та кишені про солідність Маслосоюзу. Чужі „пани" понабирали бідних гуцулів і не виплатили належитостей. Через Маслосоюз дістають гуцули річно за свою бриндзю кілька десяток тисяч золотих. Це робить своє. Гуцул не потребує вже зі своїм товаром тягатись по Косові, Кутах, Коломиї та торгуватись з жидівськими спекулянтами. Дістає гроші на місці. Є такі гуцули, що за сезон дістають 300—500 зол. за бриндзю

Але нічого немає без перешкод у нашому житті! От і староста в Косові не дозволяє на побут ревізорові РСУК-а в Шибеному, щоби перевести контролю бриндзярні. Далі Хліборобська Палата у Львові відчиняє для конкуренції на полонині Присліп коло Гриняви свою бриндзярню.

Провід бриндзярні Маслосоюзу не може вести жадної акції за приєднуванням нових членів, бо це загрожує далекойдучими наслідками... А члени — на диво — ворогам — зголошуються самочинно!

Та без огляду на труднощі Маслосоюз „здобуває" Гуцульщину. Крім бриндзярні в Шибеному провадить другу бриндзярню у Ворохті. Солідністю побиває всіх конкурентів та з витревалістю веде Гуцульщину до кращого економічного майбутнього

Мусимо ще згадати про прикмети Шибеного як літнища. Положене воно є 870 м. понад рівень моря (вище від Ворохти на 111 метрів), серед безмежних лісів, заслонене від вітрів, зі сильною інсоляцією. Прегарні купелі в Шибенці, або Чорному Черемоші. Звідтіля можна дуже добре уладжувати прогульки на Чорногору, на попа Івана (5 годин ходу), до Буркута-живця — 7 км., на Чивчинські гори. Но й для декого важне, що нема тут вашливих жидів, які так опанували всі наші літнища. Мешкати можна в гаївках, або в гуцульських хатах, яких тут є кілька. Вартість Шибеного оцінюють дуже добре чужинці, яких цього літа приїхало кільканацять то з Варшави, то з Кракова, чи Катовиць. З українців мешкали тут у цьому році композитор Микола Колесса, проф. Лушпинський, інж. Мельник — усі зі Львова.

Хто схоче відпочити, успокоїти свої нерви, пізнати красу гір Гуцульщини, того кличу на другий рік до Шибеного. До побачення.

Омелян Волинець.

Викрешім новий запал!

Деякі громадяни, установи чи підприємства не підписали дотепер ніякої суми на внутрішню безпроцентову позичку Рідній Школі. Деякі підписали, але не вложили цілої підписаної суми, або й нічого. Ті, що не підписали, може отягаються, думаючи, що позичка вже закінчена. Особливо в деяких повітах стоїть справа позички просто негідно.

Пригадуємо постанову Загального Зїзду РШ, що позичка відкрита до тої пори, *доки не буде зложена повна визначена сума запотребування, тобто 250 тисяч золотих.* Обовязком чести кожного українця без огляду на його партійну приналежність, без огляду на його становище й заняття, підписати й виплатити стільки позичок, щоб це відповідало його приходам чи його громадському становищу. Кожна позичка — 25 зол. Її можуть брати на себе й незаможні, бо кілька осіб може скластися на одну позичку.

Всі Кружки РШ мусять негайно відновити акцію за придбанням якнайбільшого числа позичок на своїй області з усією рішучістю й запалом!

Кожному, що ще не підписав позички, треба вияснити, що обовязком українця взяти участь у шкільних змаганнях, що мають засвідчити нашу життєздатність і готовість чину. В самій Галичині є 800 тисяч українських родин. Принаймеше стільки повинно бути позичок. Це дало б неймовірну суму — 20 міліонів золотих! Берім уже найгірший стан, що міг би заістнувати в наших умовинах, а саме, що лише кожна двацята родина підписала би позичку Рідній Школі, то й це далоб *один міліон золотих.* Дотепер є вплачених усього 130 тисяч. Як далеко ми ще від найгіршого стану!

Тому — до діла! Тільки трохи доброї волі і Рідна Школа може станути під матеріяльним оглядом твердо на ноги та ще більше поширити свою діяльність. Не шукаймо викруту в тому, що платимо постійні місячні датки, що даємо на осінню збірку, чи що іншого, але станьмо разом з усіми до негайної помочі Рідній Школі підпискою і вплатою безпроцентової позички!

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Югославянський уряд не дозволив на діяльність фашистівської партії, яка хотіла прибрати назву „Югославянський рух".

— Президент Естонії Петс заявив, що майбутній парлямент в Естонії буде складатись з двох палат. Послів буде вибирати цілий нарід. Друга палата буде складатись з представників армії, університетів, професійних організацій і т. п. Президент републики буде мати право вета.

— Між Мельбурном і Ленкестом у Тасманії загинув літак з 4 пасажирами. Здогадуються, що літак упав до моря.

— Король Юрій V. приняв міністра закордонних справ С. Гора.

ЗМОВА НА ЖИТТЯ МІНІСТРА

МЕКСИК, 2. 10. ПАТ. Поліція викрила змову на життя мексиканського міністра господарки ген. Сатурніно Цедільо і на посла Люї Лягара. Поліція арештувала 4 особи, при яких найшла 10 тисяч мексиканських долярів, які були призначені на зорґанізування і переведення атентату.

КРІВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ НА ГРЕЦЬКОМУ ОСТРОВІ.

АТЕНИ, 2. 10. ПАТ. На острові Лекас дійшло до крівавих заворушень між власниками виниць і поліцією. Чотири тисячі власників виниць виступили збройно проти поліції і приневолили представника уряду в столиці острова до димісії. Збунтовані власники привитали стрілами військо і жандармерію, яку вислали з Превези, щоб привернули спокій. Підчас стрілянини вбили трьох вояків і одну цивільну особу. Багато цивільних осіб ранили. Уряд задумує сповнити домагання власників виниць і сподіється, що життя на острові верне швидко до нормального стану.

ВИБОРИ ДО ДАНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

КОПЕНГАГА, 2. 10. ПАТ. Вчора відкрили звичайну сесію Рігсдагу. На спільнім засіданні обох палат премієр Ставнінг заявив, що з огляду на неможливість співпраці з опозицією щодо розвязкою господарської кризи, розпорядять нові вибори, щоб відновити склад парляменту. Вибори відбудуться правдоподібно під кінець жовтня.

У КЛАЙПЕДІ ГОЛОСУВАЛО 92 ВІДС. УПРАВНЕНИХ.

КЛАЙПЕДА, 2. 10. ПАТ. Авас повідомляє, що виборчі картки перевезли в запльомбованих почтових мішках без ніякого інциденту. В голосуванні взяло участь 68.442 осіб, значить 92 відс. управнених до голосування. Голоси перечислить виборча комісія. Те обчислювання буде прилюдне та і отреває кілька днів.

НОВИНКИ

— Конц. косметичні курси і курси лічничого масажу Добрянської-Рогатин, Львів, Кохановського 15 а. Викладові лікарі спеціялісти. Вписи розпочалися. Інтернат заповнений. 10—10

— Футра, всілякого рода, найвибагливіші, поручає Юліян Глушівський. пл. Капітульна 3. І. п. Телефон 254-46. 10 41—?

— **ПРИЙМАЮ ПАЦІЄНТІВ у моїм заведенні вул. Сикстуська 17 в сезоні літнім від 9—1 і від 3—6.30. В неділю і свята за попереднім зголошенням. НАСС.** 236 2—4

— **Альбом „Українські Січові Стрільці".** Багато установ та приватних осіб замовило Альбом У.С.С. на ратальні сплати. Видавництво радо пішло на руку незаможним рефлектантам, даючи змогу купити цю прегарну книжку кожному. Та не всі, що замовили її на рати, виказують добру волю виконати своє зобовязання. Тимчасом наклад книжки вичерпується. Для всіх ратальних передплатників держимо книжку в магазині. Але до часу. Видавництво має високі зобовязання за друк, кліші та переплет книжки, які мусить вирівняти до кінця ц. р. Тому цією дорогою звертаємось до всіх ратальних передплатників з проханням пересилати рати точно. Інакше Видавництво буде приневолене зарезервовані примірники продавати тим, що хоч замовили Альбом пізніше, але виплачують точно свої рати. — Рівночасно просимо всіх, що ще бажають замовити Альбом на ратальні сплати, жадати від посередників представити їм проспект з умовами такого купна. Альбом на рати висилаємо щойно після вплати останньої рати. **В-во „Червона Калина".**

— **Нова песа О. Олеся.** Наш відомий поет О. Олесь написав песу „Обітована Земля". Є це перший драматичний твір нашого поета прозою, в дусі реалістичної драми. За основу драми послужила авторові трагедія одної галицької рідні на Совітській Україні. Песу цю виставить небаком наш театр „Заграва".

— **Відчит про український орнамент.** В суботу 5. жовтня в год. 18. відбудеться у салі Музею Наук. Тов. ім. Шевченка виклад д-ра Володимира Залозецького: „До історії українського орнаменту".

— **Що досі зробив „Комітет ювилейного дару для письменника Богдана Лепкого" в Бережанах?** Комітет зібрав до кінця серпня ц. р. дві тисячі двісті золотих. З цих грошей закупив за 750 зол. в Черчі будівляну парцелю і передав 1.200 зол. на будову дому для Богдана Лепкого. Знамение, що в дотеперішній збірковій акції заокеанська еміграція зовсім не взяла участи.

— **Вистави цирку „Арена"** починаються нині при Гродецькій площі напроти вул. Бема. Цирк привіз своїх артистів і свій звіринець у 40 вагонах. Увесь персонал складається із 150 осіб.

— **Концерт Марії Сокіл і А. Рудницького** „Українська пісня за останніх 30 літ" зі зміненою й доповненою програмою, обчисленою для молоді середніх і високих шкіл, відбудеться в неділю 6. жовтня ц. р. в салі Національного Музею при вул. Мохнацького 42 в год. 12. — Реферат призначений на день мистця, відбудеться в год. 11.30. Програма концерту: М. Лисенко: а) Хіба тільки рожам цвісти? б) Садок вишневий коло хати. К. Стеценко: Вечірня пісня. Я. Степовий: Три шляхи. Д. Січинський: І золотої і дорогої. В. Барвінський: Ой люлі люлі. Н. Нижанковський: Вже осінь є. С. Людкевич: Спи дитинко моя. Ф. Надененко: На озері. В. Косенко: Співа зима. С. Туркевич-Лісовська: Поблідла ніч. Ю. Мейтус: Пісня про козенятко. П. Козицький: А я у гай ходила. А. Рудницький: Веснянє сонце. Б. Лятошинський: а) Є карії очі; б) Пісня Мирослави з опери „Золотий Обруч". Вступ для старших по 1.50 і 1.— зол., для молоді 50 сот. Всі сплати призначені в цілості на закупно мистецьких творів.

— **В Українськім Науковім Інституті** в Берліні виголосить у пятницю 4. ц. м. проф. Щербаківський з Праги виклад на тему: Етнічні основні елементи в повставанні українського народу. Початок в год. 8 веч.

— **За комунізм.** Перед трибуналом присяжних суддів у Львові відбулася розправа проти Естери Брандлер і Салі Ляндав під замітом комуністичної діяльности. Арештовано їх на вулиці 5. червня ц. р., як ішли серед походу комуністів з протидержавними окликами. Першу з них засуджено на 4 роки вязниці, другу увільнено.

— **Львівська хроніка.** На вул. Янівській наїхав військовий вантажний самохід на трамваевий віз, спричинюючи сильне обосторонне ушкодження. При тій нагоді три особи зазнали рани. — Управа міста розпочала перебудову Замарстинівської вулиці від кінцевого трамваевого перестанку до купільного заведення коштом 170.000 зол. — У головному шпиталі помер лякерник Соломон Зінгер, якого на жидівський новий рік побито в біжниці при вул. Жовківській. — На Знесінні 20-літній Юрій Дзюс з Кривчич пробив на смерть ножем 19-літнього Осипа Семена, який заборонив йому ходити зі своєю 14-літною сестрою.

— **Згорів музей у Варшаві.** У вівторок перед північчю повстала пожежа в будинку варшавського університету на Краківському Передмісті, де є зоольогічний музей. Недалекий шпиталь мусіли евакуувати. В 2. год. пожежу злокалізували, а оконечно вгасили щойно в 7. год. рано. Жертвою вогню впали збірки, які збирали в цьому музею від 150 літ. Згоріло около 60.000 експонатів. Бібліотека має 60.000 томів, її врятували, одначе вона залита водою. Згоріли зовсім цінні збірки вужів, риб, птахів і значна частина ссавців. В орнітольогічній робітні згоріло 30.000 шкірок. Причини пожежі досі не устійнили, повстала мабуть наслідком короткого зіпяття. Музей оснований в 1818 році.

— **З Польщі.** При чищенні ставу в Поражині в Познанщині знайшли валізку, в якій находилося 50.000 зол., що походили з крадежі в цукроварні в Опалениці. — Окружний суд у Гродні засудив на рік вязниці б. команданта поліційної станиці в Колесниках, що повідомив фальшиво про напад комуністів, якого не було.

— **Більше людей гине від припадків ніж на війні.** Нюйорська поліція видала таблиці з осторогою для неуважних шоферів. На таблицях написано: „Більше жертв ніж на війні". А потім іде образок з війни і зі шпитальної служби коло самоходів. Під воєнним образком подана статистика: „За 18 місяців світової війни згинуло 50.310 американців, а ранених було 182.684". Під образком з автами подана заввага: „За 18 місяців миру, що скінчився з місяцем червнем 1935 р. згинули 51.200 людей, а покалічених було 1.304.000".

— **Ріжні вістки.** Німецьке міністерство освіти доручило університетам підвищити домагання до всіх, що хотять здавати докторський іспит. — Федерація німецьких інжинірів рішила виключити усіх жидів-членів. — У Бразилії найшли самоцвіт щодо ваги перший у світі; має 488 каратів. — Експедиція московського історичного музею відкрила в Казахстані сліди стародавньої селитьби; ця знахідка має велику історичну вартість. — У Баварії за критику антисемітських законів закрили протестантську газету. — Славний італійський винахідник і сенатор Марконі призначений професором на катедрі електромагнетичних хвиль у римськім університеті. — На місці великого „Берлінського театру" вибудують величезний гараж. — Конгрес югославських адвокатів приняв постанову, щоб домагатись політичної амнестії. — У Стокгольмі за видачу векслів без покриття арештований провідник шведських расистів Альмквіст.

— **Ограбили почтовий віз.** На дорозі між Лібушею і Війтовою в горлицькому повіті двох бандитів, один кінний, другий пішний, напало на почтовий візок, що віз почтові пересилки з Біча до почтової агенції в Ліпінках. Напасники побили почтаря до безтями і розбили почтову скриньку, з якої вкрали готівку 3.000 зол., почтові марки вартости 250 зол., 7 поручених листів і дві пачки. Один бандит відпряг почтового коня, сів на нього й оба на конях втікли. Тяжко раненого почтаря відставлено до шпиталю в Горлицях.

— **Краєва хроніка.** У Станиславові відкрито виставу худоби, на якій дано на показ 300 штук. — В Косові влаштовано першу виставу гуцульських овочів, що потреває від 2. до 6. ц. м. — Президент Мосціцький помилував 60-літнього Івана Луцева, засудженого на кару смерти за вбивство свого сина. Луцева відставлено до свентокшиської вязниці. — В Ілинцях (Снятинщина) на полі гайворон поранив 2-літню Марг. Струтинську. — Станиславівський суд засудив на пів року вязниці Збігнева Фінстера, службовця магазину тютюнового монополю, що систематично обкрадав цей магазин. — Пропала учениця Анеля Немчевська з Пасічної (Станиславівщина). — В Станиславові кинувся під потяг і згинув 24-літній пекар Болеслав Мадарж з причини нещасливої любови. — У Станиславові в будинку II гімназії випив фляшку сільного квасу 18-літній Жигм. Свідерський, тому що кураторія відмовилась приняти його до 6. кл. старого типу. Свідерського забрали до шпиталю. — У Голосковичах (Брідщина) грім поразив поліцая Кубіського та Сарницького. — Комендант поліції в Самборі застрілив Йосифа Ілева, що ставив опір при арештуванні, вдарив його каменем і хотів тікати.

НАРАДА КОРОЛЯ З МІНІСТРОМ ВІЙНИ.

ЛЬОНДОН, 2. 10. ПАТ. Король Юрій приняв на авдієнції мін. Гора, опісля міністра війни льорда Галіфакса.

НЕДОСТАЧА ХАРЧІВ У ГОЛОВНИХ МІСТАХ СССР.

БЕРЛІН, 2. 10. ПАТ. Німецьке інформаційне бюро повідомляє з Москви: Перший день продажі харчевих продуктів без карток приніс розчарування. Урядова агенція повідомляє, що виявились великі недостачі в доставі харчів до крамниць у Москві, Києві і Харкові. Куди гірше положення у Вороніжі, Ташкенті і Смоленську.

НІМЕЧЧИНА НЕ ПРОПОНУВАЛА АВСТРІЇ ДОГОВОРУ ПРО НЕНАПАД.

ЛЬОНДОН, 2. 10. ПАТ. Райтер повідомляє з Берліна: Представник німецького міністерства закордонних справ рішуче заперечує вістки, буцімто Німеччина запропонувала Австрії договір про ненапад.

ПРОТИДЕРЖАВНА ЗМОВА В БОЛГАРІЇ.

Уряд проголосив воєнний стан. — Полк. Велчев і провідник комуністів підготовляли державний переворот.

СОФІЯ 2. 10. ПАТ. Премієр Тошев заявив представникам преси, що уряд оголосив воєнний стан у цілій Болгарії і відкликав свято, яке мало відбутися у четвер з нагоди роковин вступлення на престіл короля Бориса. Воєнний стан уряд оголосив тому, що вдалось викрити небезпечну протидержавну змову під проводом колишніх членів організації „Звено". Головний провідник полковник резерви Дамян Велчев, який перебував за кордоном на вигнанні, несподівано приїхав нині вранці самоходом до Софії, де його арештували. Нині перевела поліція численні арештування. Між арештованими є колишній міністр фінансів Тодоров. Крім членів „Звена" до змови належали члени лівої селянської організації т. зв. „Пладне". Влада арештує далі. Урядовий комунікат каже, що до Болгарії прибув емігрант Доче Узунов, провідник сільських комуністів з гуртом емігрантів. Змовники хотіли скинути уряд і змінити устрій. Ближчих подробиць покищо нема. Уряд оголосив, що видасть комунікат.

ВІДЕНЬ, 2. 10. ПАТ. Урядово повідомляють: Поліція переслідує Узунова, який прибув з відділом збройних емігрантів до Болгарії, щоб піддержати змовників у столиці.

— **Страшна кара за жіночу зраду.** Один мешканець горішнього Єгипту, занятий в Каїрі, ствердив, що його 18-літня жінка Назіма його зраджує. Негайно покликав листовно тестя, а коли він приїхав, оба рішили вбити невірну. Заманили Назіму поза місто і там відрізали їй голову. Тіло вкинули до каналу, а голову забрав батько до родинного села Тіма, щоби показати своякам, що справедливість перемогла.

— **Трагічна статистика.** У Варшаві у місяці вересні ц. р. пробувало скінчити самогубством 127 осіб, із цього 30 зі смертним вислідом. Самоходи і мотоциклі зранили 70 осіб, а вбили 4. Трамваї переїхали 60 осіб і вбили 4. Душогубств було 5. Взагалі в минулому місяці згинуло у Варшаві трагічною смертю 51 осіб.

— **Тяжка кара за бобра.** Городський суд у Костополі засудив німецьких кольоністів з Корчина на Волині, Ґотліба Решке й Адольфа Кіна по три місяці арешту і 300 зол. гривни за те, що вбили одного бобра. Рідке це звіря, якому загрожує цілковита загибіль, підлягає законній охороні і користується суспільною опікою. Крім того оба мають заплатити державному скарбові 1.316 зол.

— **Вовча язва в Росії.** Совітська преса обговорює справу охорони російського села перед язвою вовків. Щороку в центральних округах Росії жертвою вовків падуть сотні тисяч худоби. Совітський професор Бутурлин чотири роки тому означив скількість вовків числом 75 тисяч. Щороку це число зростає на нові 75 тисяч. Розміри язви такі поважні, що зорганізована боротьба є необхідна. Досі полювали на вовків мисливі, що були співробітниками футряного тресту, але вовча шкіра представляє занадто малу вартість і мисливі волять полювати на інші звірята. На думку автора боротьбу з вовками повинен перевести комсомол.

— **Катастрофа в повітрі.** Підчас летунських маневрів, що відбулися у Варнемінде, згинуло, як повідомляють з Берліна, 7 осіб. Наслідком вудару гончого літака з бомбовим убилося 5 осіб, а від вудару двох гончих апаратів згинули 2 особи. Причиною обох катастроф була густа мряка.

— **Купила собі чоловіка.** Один книговодець у Бостоні розводиться зі своєю жінкою тому, що вона купила собі його від першої жінки за тисячу долярів. Дала їй 50 дол. задатку й обовязувалася сплачувати решту по 10 долярів місячно. Сплативши 100 долярів, вона зажадала від чоловіка, щоби дальше платив за себе він сам. Одначе сам себе продавати він не хотів і зажадав розводу від другої жінки.

— **Учитель спалив школу.** У словацькій місцевости Хухольна коло Тренчина згоріла на днях зовсім нова школа. Жандармерія викрила, що виноватцем пожежі був сам управитель школи Отто Лігни, чех. Він обезпечив свої меблі на 35 тисяч корон і щоби дістати обезпечену суму, підпалив школу. Для особистої матеріяльної користи не вагувався спалити й виставити на небезпеку пожежі ціле село.

— **„Чуда" в Румунії.** Румунська преса розписується широко про Марію Русу, що розмовляє з Матірю Божою. Вона родом з Орадія Маре і живе тепер в Букарешті. Кажуть, що розмовляла вже пять разів з Божою Матірю. Люди приходять до неї з ріжних сторін, вірять в чудо і моляться. На місці чуда викопали криницю і поставили хрест. Говорять, що вже багато хорих вилічилося. Там відбулася й Служба Божа, яку відправило 8 священиків. Другий подібний випадок є в місцевости Маґлавіт, де живе голосний в цілій Румунії пастух Петраш Лупу. Він каже, що зявився йому сам Бог. І до Маґлавіту прибувають щодень сотки людей. Мале село впродовж кількох місяців змінилося не до пізнання, а в Румунії говорять тепер про Маґлавіт як про румунський Люрд. Лупу виголошує крізь радіо проповіди. Швагер „святого" хотів у ночі відтяти йому кілька волосків і йому, як каже поголоска, спаралїжувало руку. Суґґестія така велика, що справді на сам вид Лупу кількох недужих подужало. Між іншими 12-літний спаралїжований жид, Давид Борев з Дорманешті на Буковині, на вид пастуха нагло почув знову владу в ногах.

— **Музей „Бойківщина" в Самборі** мав від 1. липня до 30. вересня ц. р. 115 катальогових чисел приросту до ч. 3854 включно. В поодиноких відділах прибуло предметів: археольогія 215, етнографія 194, ікони 5, різьби 2, церковне мистецтво 7, монети 8, медалі 12, старі памятки 5, старі матерії 2, банкноти 7. Архів і бібліотека: книжки 18, рукописні книги церковні 3, документи з XIX в. 1, фасцикул 7, рисунки 3, часописи 412, світлини 1. Жертводавцями були: Білевичівна, о. Венгринович В., Гординський І., Ґрозьовський В., проф. Дедик І., Зварич Б., Зинич К., Іванів Д., о. Ільницький І., проф. Капій М., Козакевичівна С., д-р Кобільник В., Кобільниківна О., Кобільникова М., інж. Кордуба В., Крушельницька Л., Монастир оо. Василіян Букорв, Матківський С., Маринякова М., Мілянич Е., Михальцева І., Пунько М., Припінь І., Саварин М., прф. Савчин М., д-р Скорик М., о. Сосенко К., Т-во Наукове Торунь, Ред. Тиктор І., Титар С., о. Федорович М., проф. Филипчак І., Жертводавцям складає щиру подяку Управа Музею „Бойківщина", Самбір, вул. Тиха 1.

— **Не треба витрачати грошей** на зайве лікування, коли можна самому дома зміцнити своє здоровля дбаючи за відповідний харч. Не треба їсти будьщо і будьяк, а треба зміцнювати свої страви та напитки високовартісною поживою, що має в собі вітаміни. Чому замість кави та чаю не пити смачнішої та здоровішої Овольматини. Хто видав багато на лікування, може видати денно ще три сотики і мати першорядну страву.

ДИВОГЛЯДИ.

ЛІТАК З КУРНИКОМ.

Є такий американський летун Фред Норман, відомий своїми акробатичними штуками. Славний він іще тим, що щодня вибираючись на лет мусить зїдати свіжі яйця. А що по кожне яйце не можна зїжджати на землю, то возить із собою малий курник. Курки несуться у підхмарних просторах так само добре, як на сільському обійстю.

300 ВОЯКІВ НА ОДНОГО ТИГРА.

В околицях індійського міста Яіпур від кількох тижнів блукав тигр. Він нападав не тільки на худобу, але й на людей на сільських вулицях. Поліція з 50 озброєних людей не могла його зловити. Треба було покликати на поміч військо і вислати повних три сотні проти тигра. Три сотні влаштували справжні маневри на одного тигра. Маневри тяглись довше як добу.

НОВИЙ СПОРТ.

У Ліверпулі відбулись цими днями нові спортові змагання: хто швидше перейде 100 м. на руках. Циркові акробати не мали права брати участи у змаганнях. На 16 змагунів перший прийшов до мети 17-літній учень за одну хвилину і 22 сек.

—o—

Дописи.

СТРИЙ.

Ляльковий театр. Дня 24. ц. м. відвідав Стрий ляльковий театр „Наш Вертеп" під мистецьким проводом п. Е. Ковака. Учасників не було багато, а й ті, що прийшли, не були задоволені з тої форми сатири на наших чільніших громадян.

Вистави театру „Заграва". Цілий тиждень у перших днях вересня гостив у нас театр „Заграва". Артист Блавацький зумів піднести цей театр на вершки мистецтва і своїми виставами може конкурувати зі столичними европейськими сценами. Публики всеж таки було за мало. Але коли під кінець тижня театр улаштував на спілку з Союзом Українок вечерниці з танцями, то участь у забаві взяло таке велике число громадянства, що цим театр покрив цілотижневий касовий недобір і мав за що виїхати.

Рідношкільне свято. Дня 21. 9., як „Діло" вже повідомляло, відбулося у Стрию ювилейне рідношкільне свято з торжественним богослуженням на площі коло міської церкви. Учасників і представників делегатів на богослуженні було мало, бо рівночасно відбувалися вправи дитячого доросту „Р. Шк." на іншім майдані, в протилежній частині міста, що на будуче ніколи не повинно мати місця. Краще було би подбати за відправу на площі вправ тихої Служби Божої, де всі моглиб бути разом зібрані і не булоб такого роздвоєння сил.

Посвячення новорозмальованої церкви на Заплатині. Дня 21. вересня у храмовий празник новозбудованої церкви на Заплатині, де колись було велике відпустове місце, зібралося багато людей з доокличних сіл і зі Стрия на посвячення новорозмальованої церкви. Посвячення доконав місцевий парох о. Цурковський Маріян у товаристві сімох священиків з діяконами. Церкву розмалював проф. „Рідної Школи" в Стрию п. Олександер Харків. Добір красок і гармонійно дібрані народні мотиви приємно ділають навіть на око людини з артистичною душею. Подяка належиться о. парохові за те, що зумів у нинішніх фінансово трудних відносинах так скоро та гарно і заразом дешево прикрасити цю церкву.

Театр Тобілевича. При кінці вересня загостив до Стрия з двома виставами театр ім. Тобілевича. Виставлено „Отамана Пісню" і „Дівча з Маслосоюзу". Обі вистави мали такий великий успіх, що обі треба було по знижених цінах повторити, щоб якнайбільше громадян могло з них скористати.

СПОРТ.

СК РУСЬ (УЖГОРОД) — СПІШСЬКА НОВА ВЕСЬ 3:1 (0:1).

Змагання за мистецтво східнословацько-підкарпатської дивізії, розіграні на грищі останньої. Обі дружини грали дуже жертвенно і показали гарну гру. Голі для Руси стріляли: Криж 2, Кобзяр 1.

ДОВБУШ (ЧЕРНІВЦІ) — МУНЧІТОРУЛ 5:1 (3:1).

Змагання за мистецтво Буковини, з яких переможцем над робітничою дружиною вийшла дружина українська. В Довбуші був найліпший воротар Антін Суховерський, у нападі грали добре Мигайлюк Віктор і Суховерський Омелян. Гра обох дружин стояла дуже низько, жовто-блакитні перемогли тільки завдяки великій амбіції, бо зрештою грали безплянново, як і їх противники.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

ЗАРВАНИЦЯ, часопис для прочан. Зарваниця 1935. Р. III. Ч. 3.

РІДНА МОВА, ч. 10 (34). Зміст: І. Огієнко: Духовенство й рідна мова. М. Гнатишак: Артизм творів С. Руданського. І. Огієнко: Складня й її зміст. Є. Грицак: Новотвори в сучасній українській мові. І. Огієнко: Сучасна українська літературна мова. Життя слів. Ів. Велигорський: Назвища в с. Серафинцях городенського повіту. Розділ для самоуків: Початкова Граматика української літературної мови „Рідне Слово". М. Гнатишак, І. Бордейний, М. Томюк, О. Мицюк, І. Велигорський: Замітки про окремі слова. Чистота й правильність української мови: відповідь на запитання наших читачів. Дописи прихильників рідної мови.

ЖІНОЧА ВОЛЯ, часопис для сільських господинь Коломия, 1. жовтня 1935. Р. IV, ч. 19.

ТОРГОВЛЯ І ПРОМИСЛ, ч. 19 (25) з 1. жовтня ц. р. Зміст: Масовий і особистий рятунок. Новини домашнього промислу і торговля (Своєрідні тканини на львівській виставі). Як живе і заробляє гуртівник-овочар (репортаж з одного складу-пивниці У. Марусина). За традицію (докінчення фейлетону Феба). З нашого торговельного шкільництва (дир. Коренець відійшов від проводу торговельної школи). Вісти з торг. школи у Львові і в Яворові. По виборах. Вирізки з преси (Польська газета про Союз У. Купців і Промисловців. Нова українська інтелігенція. Змарнований час і гріш). Доповняючі школи і наші практиканти. Промисл потребує сирівців (вел. фейлетон). Спільне читання. Організаційні вісти. Податковий інформатор. Ринок і ціни. Біржа. Малий фейлетон Г. Бруньки: Про відпусти і „менталі" з самого Риму. Актуальні вісти в кількох словах.

ВІСТНИК, місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. Львів, жовтень 1935. Р. IV. Зміст: О. Ольжич: Ґіґантомахія. — Поль Кльодель (перекл. Ю. Клен): Осіння пісня. — Пер Домінік (перекл. А. Лисянська): Похорон парубоцького життя. — Бодан Галайчук: Від совітського союзу до російської імперії. — О. В.: Бунт зелених сорочок. — Шарль Ріше: Чи варта довго жити? Олена Теліга? Якими нас прагнете? Д. Донцов: Моґікани демократії. — Нестор Подільський: Незнана теорія. — Степан Лупик: Олекса Новаківський. — Вол. Дорошенко: Василь Біднов. — М. Л.: З пресового фільму. — Бібліографія. — Нові книжки.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС Львів 22. вересня 1935 р. Р. XV. Ч. 38.

PLON, miesięcznik poświęcony zagadnieniom rolniczym. Chorzów, lipiec, sierpień oraz wrzesień, 1935. R. II № 8, 9, 10.

PŁOMYK, tygodnik dla dzieci i młodzieży. Warszawa, 30 września 1935. R. 20. № 5.

PŁOMYCZEK, tygodnik dla młodszych dzieci. Warszawa, 30 września 1935. R. 20. № 5.

MAŁY PŁOMYCZEK, tygodnik dla dzieci miejskich. Warszawa, 30. września 1935. № 5. R. 20.

MAŁY PŁOMYCZEK, tygodnik dla dzieci szkół wiejskich. Warszawa, 23. września 1935.

КНИЖКИ.

Антін Кампінієць: **БУРЯ ЗАГРОЖУЄ.** Оповідання про майбутню війну, з 22 образками. Львів 1935. Накладом Т-ва „Просвіта". Стор. 64, ф. 8°.

Жан Ля Фонтен: **БАЙКИ.** Український переспів Ярослава Вільшенка. Віньєта Ю. Кирієнка. Ілюстрації Г. Доре. Львів 1935. Накладом В-ва „Наш Приятель". Стор. 64, ф. 8°.

Д-р Іван Мірчук: **ХРИСТІЯН ВОЛЬФ ТА ЙОГО ШКОЛА НА УКРАЇНІ.** Накладом редакції „Записок Ч.С.В.В." Жовква 1934. Стор. 12, ф. 8°.

Д. Варпак: **О' КОННЕЛЬ.** Львів, 1935. Книгозбірня Вістника. Стор. 64, ф. 16°.

I. Mircuk (Berlin): CHRISTIAN WOLF UND SEINE SCHULE IN DER UKRAINE. Sonderabdruck Germanoslavica. Jahrgang III. № 3—4.

Театри.

Великий Міський Театр.

Четвер, 3. X. год. 8. веч. Виступ Льови Галини і Юрія Чапіцького.
Пятниця, 4. X. год. 8. веч. „Авантюра в раю".

Театр Різнородностей.

Нечинний.

Український Театр „Заграва" під артистичним проводом В. Блавацького.
Миколаїв (над Дністром):
Четвер 3. X. „Маріюс".
Пятниця 4. X. „Стефко".
Субота 5. X. „Шан-Гонг".
Неділя 6. X. „Ой, Морозе, Морозенку.."
З Миколаєва Театр відвідає Комарно. На викінченні революційна песа О. Олеся „Обтоптана Земля".

Кіна.

АДРІЯ: „Син Конг-Конга" „Лови на тигра".
АПОЛЬО: „Турандот".
АТЛЯНТИК: „Орлов" муз. комедія з Ів. Петровичем і Ліліяною Гейд.
ВАНДА: „Федора", „Ремо-Сатан".
ҐРАЖИНА: „Розмріяні уста (Е. Берґнер).
КАСІНО „Ідемо по щастя".
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Еспанський каприс" з Марленою Дітріх.
МАРУСЕНЬКА: „Еспанський каприс" з Марленою Дітріх.
МІРАЖ „Непотрібна дитина".
МУЗА: „Я збіглець".
Пакс: „Ніч чудес у Люрді".
ПАЛЯС: „Дві клясі".
ПАН. „Червоний султан" (Абдул Гамід) і додаток.
РАЙ: „Жид Зіс".
СВІТ: „Провокатор Азев".
СОНЦЕ: „Біла одаліска", „В тіні хмародерів".
СТИЛЕВЕ: „Авдієнція в Ішлю" і ревія.
ТОН: „Дорога без вороття" з К. Франсис і В. Повлем.
УТІХА: „Були собі два ґільтаї" (Льорель і Гарді), ревія „Львів нічю".
ХИМЕРА: „Малий полковник" (Шерлі Темпль).

Закордонне радіо.

Четвер, 3. жовтня 1935.

Відень (506,8) 17.40 Спів (Кукс сопр. 19.30 Концерт. **Прага** (470,2) 11.05 Сальон. музика, 19.30 Військ. пісні. **Париж** (1648) 20.00 Спів, 20.45 Симф. концерт. **Білгород** (437,3) 13.15, 21.30 Спів, 20.00 Сен Саенсові твори **Берлін** (356,7) 16.30 Сучасна музика, 20.10 Танк. вечір. **Кенігсвустергавзен** (1571) 10.15 Нар. пісоньки, 14.00 Вес. музика, 20.30 Симф. музика. **Кельн** (455,9) 17.00 Концерт, 19.00 Скр., форт., 21.00 Бетовенові твори. **Мінхен** (405,4) 12.00 Концерт орх.. 18.30 Вок. авд. 17.00 Концерт військ. орх. **Будапешт** (549,5) 13 45 Сольо на арфі, 18.30 Форт. речітал, 22.11 Циг. музика. **Мілянно** (221,2) 11.30 Попол. музика, 17.05 Вок. концерт. **Рим** (420,8) 13.05 Легка музика, 20.40 „І Діспеті Аморозі", муз. ком. Люпорініа.

Пятниця, 4. жовтня 1935.

Відень (506,8) 17.30 Спів, форт., 19.25 „Джоконда" оп. Понкієля, 23.05 Музика. **Братислава** (298,8) 20.40 „Дафніс і Хльое" оп. Офенбаха, 21.40 Твори Анрі Марто. **Кошиці** (259,1) 17.50 Мадяр. пісні. **Прага** (470,2) 12.35 Симф. концерт, 17.05 Квартет е-дур Бетовена, 19.30 „Отельо" оп. Вердія. **Париж** (1648) 20.00 Фр. пісоньки, 22.50 Танк. музика **Берлін** (356,7) 19.00 17.10 Концерт, 23.00 Скандинавська музика. **Кенігсвустергавзен** (1571) 15.15 Діточі пісоньки, 15.40 Інстр. музика 18.00 Пісні, 21.15 Люди півночі на осн Гамсуна (на стілю). **Ляйпціґ** (382,2) 19.10 Дівчата співають, 21.15 Солісти (спів, музика). **Мінхен** (405,4) 13.15 Концерт, 16.19 Твори Анрі Марто, 21.15 Орх. концерт. **Будапешт** (549,5) 17.30 Д'Альбера, 22.10 Циг. музика. **Мілянно** (221,2) 11.30 Популярна музика, 22.15 Камер. концерт. **Рим** (420,8) 17.05 Попул. муз., 20.40 Вок.-муз. концерт.

Львівське радіо.

Четвер, 3 жовтня 1935.

6.30 Ранішня авд., 6.33, 6.34 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл.; у перерві ок. 7.20 Ранішній денник. 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Муз. поранок, 13.00 Сальон. музика з гр. пл., 15.15 Біржа, 15.25 Експорт, 15.30 Осінні настрої, камер. концерт. 16.00 „Циганятко" опов. для мол. дітей, 16.15 Ірін, Сенсаенс, Сарасате з гр. пл., 16.45 Концерт міш. хору, 17.00 Польський соціялізм у революції 1905 р., 17.15 Словно-муз. авд., 17.50 Книжка та знання, 18.00 Форт. речітал, 18.30 Табор військ. приспосіблення у Львові, 18.40 Турист. інформатор, 18.45 Пісоньки з гр. пл., 19.00 Фільм. новини, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Акт. гутірка, 20.00 Легка музика, пісоньки, 20.45 Веч. денник, 20.55 Протигаз.-газова самооборона, 21.00 Театр Уяви: „Тересині ночі" авд. Софії Налковської, 21.50 Пісні в супр. форт., 22.15 Гайдн: См. квартет оп. 17. ч. 2, 22.25 Легка муз. з гр. пл., 23.00 На добраніч (гр. пл.).

Пятниця, 4. жовтня 1935.

6.30 Ранішня авд., 6.33, 6.34 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл.; у перерві ок. 7.20 Ранішній денник, 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Для старших дітей: На невідомих шляхах, 12.40 Концерт, 13.25 Хвилина для жінок, 13.30 З ринку праці, 13.35 Мельодії далеких країв із гр. пл., 15.15 Біржа, 15.25 Експорт, 15.30 Легка музика, пісоньки, 16.00 Гутірка для хорих, 16.15 Концерт орх., 16.45 Жовтень на небі й на землі, гутірка для ст. дітей, 17.00 У польських деревляних Помпеях — репортаж із праславянської оселі в Біскупині, 17.15 Вірші Л. Стафа, 17.20 Г. Форе: Форт. квінтет д-моль, 17.50 Спорт. порадник, 18.00 Концерт орх., 18.30 Листи та програми, 18.40 Спорт. гутірка, 18.45 Сальон. тріо, 19.00 „Небелиці", 19.20 Реклям. концерт. 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Актуальний монольог, 20.00 Легка муз. авд., мельодії в оп. „Міністер із Тімбукту (муз., сп.), 20.50 Веч. денник, 21.00 Із суч. Польщі, 21.05 Симф. концерт, 22.20 Танк. музика з гр. пл.

БІРЖА.

Гроші.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.30—5.33·50 зол.

Нім. марка 1·52—1·60, фр. франки 34·85—35·00, шв. франки 172·50—173·00, фунти стерлінґи 26·10—26·20, австр. шілінґи 99·50 — 102, чеські корони 20·50—21·50, рум. леї 28·50—30·50, ліри 36·00—39·00.

Золото: Доляри 9.03—9·07, Франки фр. 34·40—34·80, Дукати 82·00—82·75, Корони 36·20—36·80, Рублі 4·60 — 4·70. 1 гр. зол. 5·924.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·50, Фльорени 0·85, 1 гр ср. 0·07—0·08.

Заставні листи.

4 1/2 проц. дол. Т. К. З. 43·50—45·00, 5 проц. дол. Б. Г. 53·00—54·50, 4 проц. Зол. Б. Г. 41·50—43·00, 4 1/2 проц. Зол. Б. Г. 44·50—46·00, 4 1/2 проц. Ком. Б. Кр. 50·50—52·00, 4 проц. Б. Г. К. 61·00—64·00, 4 1/2 проц. Б. Г. К. 62·00—65·00, 4 проц позичка м. Львова 46·00—47·50.

Преміївки.

Долярівки 50·50 — 52·00, Інвестиційна 106·00—108·00, Будівельна 40·50—42·50.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 2-г жовтня ц. р. кооперативам платив за льоко Львів.

1 кг.	масла десерового бльокового без опакування . .	2·70 зол.
1 кг.	масла десерового в бочках враз з опакуванням	2.74·50 „
1 кг.	масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням дає зачет по . . .	2·80 „
1 л.	молока	0·15 „
1 л.	сметани	0·60 „
1 к.	яєць	3·70 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло, молоко і сметану вдержана, на яйця звишкова,

Маслосоюз повідомляє, що від 2. X. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг живої ваги птиці льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 90 дкг.	за 1 кг.	0·85 зол
Мол. однор. кури І. кл.	„	0·90 „
Качки	„	0·75 „

Птицю приймає в кількости визначеного приділу для кожного свого доставця.

ОПОВІСТКИ.

Вписи на Курси; Торговельний для Абітурієнтів та Кооперативний при Торговельній Школі „Рідної Школи", ім. „Просвіти" у Львові, вул. Хшановської 9 приймається щодня в ранішніх годинах до 5-го жовтня ц. р. Початок викладів дня 3. жовтня в год. 4-ій попол., вписове 10 зол., місячна оплата 20 зол.
418 **Управа Школи.**

Оголошення. Негайно потрібно до Луцької Української Гімназії вчителів гімнастики для хлопців і ручних робіт для дівчат. Додатково гімнастика може бути і в Гімназії Гліклїха в Луцьку. Додаткові лекції робіт — теж в Гімназії Гліклїха. Відповідно удокументовані подання надсилати на адресу Дирекції Луцької Української Гімназії. **Дирекція.**
454 1-2

Ширші Сходини членів Кружка Р. Ш. ім. Г. Барвінок відбудуться 5. жовтня ц. р. в год. 5-ій попол. в домівці при вул. Мохнацького 12. з відчитом проф. Северини Парилле, Ч.С.В.В., п. н. „Америка й Галичина". **Старшина Кружка**

Загальні Збори Батьківського Кружка при Філії Держ. Гімназії з українською мовою навчання у Львові, вул. Пекарська 19. відбудуться в неділю дня 13. жовтня 1935 р. в год. 9.30 рано зі звичайним порядком нарад. **Стефанія Филипович**, голова. **Степан Гладишовський**, секретар.
455

На Рідну Школу зложили: Вп. д-р Омелян і Оля з Лукасевичів Шалярі — Вишнівчик 50 зол. замісць повідомлень про своє вінчання; весільні гості зложили 15 зол. Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа.
457

ПОДЯКА.

Почуваюся до милого обовязку зложити
Вп. дентистов. ЯКОВІ НАССОВІ
Львів, Сикстуська 17,
мою щиру, прилюдну подяку за дбайливе і майстерне видікування і за пльомбування зубів.
Соня Федорцева, артистка театру.
431

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10